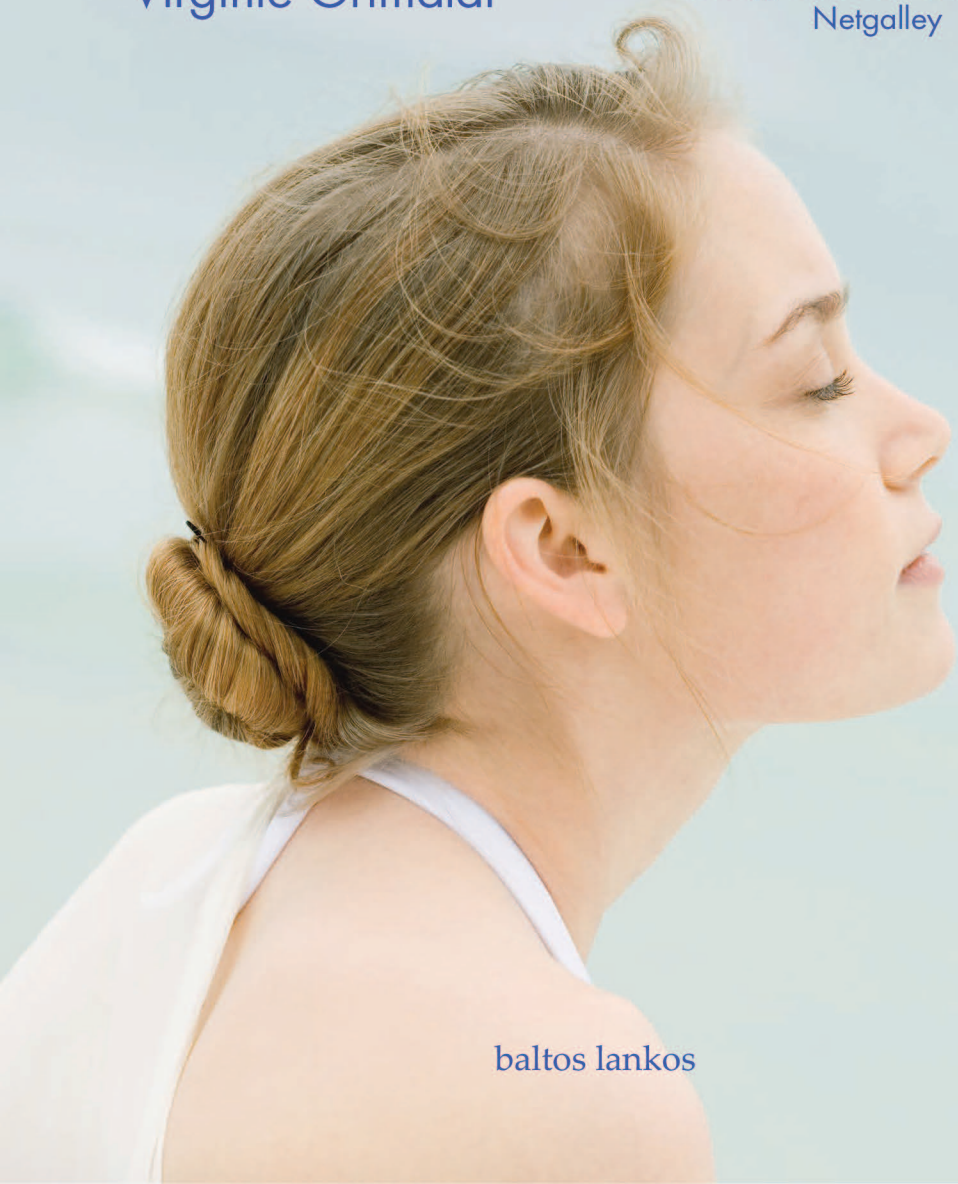

IR TADA SUPRASI, KUR SLYPI TAVO LAIMĖ

Virginie Grimaldi

Odė gyvenimui ir džiaugsmui
Netgalley

baltos lankos

Virginie Grimaldi

Ir tada suprasi,
kur slypi tavo
laimė

romanas

Iš prancūzų kalbos vertė Lina Perkauskytė

baltos lankos

Prologas

Buvo įprastas šeštadienio vakaras. Jis nebuvo kuo nors ypatingas, kad įsirežtų į atmintį, tačiau atsimenu kiekvieną smulkmeną. Atrodo, tai būdinga traumuojantiems įvykiams. Jie taip giliai įstringa galvoje, kad vėliau viską nuolat išgyveni iš naujo – lyg be paliovos žiūrėtum tą pačią filmo sceną.

Marko pilvas man atstojo pagalvę, prisikirtę į namus užsakytų sušių, žiūrėjome trečiojo „Sostų karų“ sezono devintą seriją, sukosi ventiliatorius, buvo gera. Jei būčiau katė, būčiau pradėjusi murkti.

Suskambus telefonui, atsidusau. Kas gi trukdo tokiu metu? Nepatenkinta suniurzgiau, ekrane išvydusi užrašą „Mama“. Juk ji žino, kad vėlyvi skambučiai man kelia nerimą.

Norėčiau, kad nebūčiau atsiliepusi. Norėčiau, kad tai nebūtų nutikę.

Tai įvyko prieš pusę metų, o aš iki šiol nepajėgiu atsigauti.

Vasaris

*Didžiausias mūsų laimėjimas – ne niekada neparkristi,
o kiekvieną kartą suklupus atsikelti.*

Ralphas Waldo Emersonas

1 skyrius

Pirmadienis, lietus, vasario mėnuo: toks derinys užtikrina, kad diena bus sumauta.

Kuo ilgiau važiuoju, tuo labiau noriu grįžti. Įsuku į alėją; prie medžio prikalta lentelė rodo, kad reikia važiuoti tiesiai. Gal niekas nepastebės, jei apsisuksiu. Įriedu į nedidelę stovėjimo aikštelę, kuri jau seniai neregėjusi sodininko. Apvažiavusi aplink, sustoju priešais didelį pastatą.

nelių namai „Eglūnai“

Jeigu jau net kaldintos geležies raidės iš čia neša kudašių, tai man yra dėl ko nerimauti. Galbūt darbo skelbime įsivėlė klaida, ir čia visai ne senelių, o suknelių namai, ir man teks kalbėtis apie madą... Tiesą sakant, ši mintis kur kas malonesnė už tai, kas manęs laukia.

Kol įveikiu paskutinius žingsnius iki įėjimo, prabėga visa amžinybė.

Vienas laiptelis. Dar galiu išvykti.

Du laipteliai. Tereikia grįžti į automobilį.

Trys laipteliai. Vis tiek niekas apie tai nesužinos.

– Užeikite, mes jūsų laukėme!

Man nė nespėjus pasiekti durų, ant slenksčio išdygsta moteris. Aukšta, tvirto sudėjimo, o plaukai tokie garbanoti, kad juose laikosi įkištas pieštukas. Mintyse ieškau išeities, kokio nors preteksto pabėgti, bet nieko nesugalvoju. Todėl mandagiai nusišypsau, paspaudžiu moteriai ranką ir seku paskui ją į namą, kuriame praleisiu aštuonis ateinančius mėnesius.

2 skyrius

Moters aukštakulniai garsiai kaukši į baltas plyteles. Ji eina sparčiu žingsniu, aš seku iš paskos, laikydamasi tinkamo atstumo. Jei mus skiria dvi plytelės, esu pernelyg arti, jei keturios – aš saugi.

Trokštu išnykti, tapti nematoma, numirti, išgaruoti, apsiskusti sprukti, grįžti į praeitį – arba vieno iš šių dalykų, arba visko iškart. Taip, kaip tik taip. Prašau, gal galima grįžti į praeitį? Susitikime prieš šiek tiek laiko, kai dar viskas buvo gerai. Kai gyvenimas napanėšėjo į siaubo filmą, o aš nebuvo toji mergina, kuri gauna begalę smūgių grandininio pjūklų, bet kaskart vis atsikelia. Susitikime, kai dar viskas nebuvo žlugę ir subyrėję. Kai dar nebuvo nutarusi, kad atsakyti į šį skelbimą – puiki mintis.

Ir kokį velnią aš čia veikiu?

Sustojame priešais baltas duris. Mane pasitikusi moteris įkiša raktą į spyną. Pakeliu akis, nedidelėje lentelėje parašyta:

Direktorė
Ana Marija Rujo

Vadinasi, tai su ja keletą kartų kalbėjau telefonu. Moteris žengia vidun, apeina savo darbo stalą ir atsisėda į krėslą.

– Uždarykite duris ir sėskitės.

Darau, kaip liepiama, o ji atsiverčia segtuvą ir prisimerkusi ima skaityti dokumentus. Šalia kompiuterio ekrano stovintis

kaktusas, regis, aiškiai rodo, kas manęs laukia. Kambario gilumoje tiksi žadintuvas: atrodo, sekundės slenka nepaprastai lėtai. Arba mano širdis plaka pernelyg greitai. Įkvėpusi išberiu:

– Atsiprašau, kad pavėlavau. Prie įvažiavimo į Bjaricą vyksta kelio darbai, labai ilgai sugaišau, kol pravažiavau laikiną šviesoforą.

Iš plaukų išsitraukusi pieštuką, direktorė tuščiam lape brūkšteli kelis žodžius.

– Šį kartą nieko baisaus, bet tikiuosi, kad tai nepasikartos. Mūsų gyventojai laukti negali, suprantate?

– Taip, suprantu.

– Gerai. Iki pietų įsikurkite, apžiūrėkite įstaigą, apsiprasite. Po pietų susitiksime su Lėja Marnon, jau nuo rytojaus ją pakaisite. Dėl savo padėties ji negali pasilikti jūsų apmokyti, tačiau pasistengs per keletą valandų papasakoti kuo daugiau. To turėtų pakakti: kaip sakiau telefonu, gyventojų nedaug – dvidešimt vienas, viena pora drauge gyvena tame pačiame bute.

– O, čia yra butų?

– Taip vadiname gyvenamąsias patalpas. – Direktorė atsi-
stoja. – Kiekviename bute yra nedidelis miegamasis, svetainė su virtuvele ir vonia. Ką gi, jei neturite klausimų, manęs laukia kitas susitikimas. Eikite į priimamąjį, Izabelė parodys jūsų butą.

Aš irgi atsistoju ir nuseku paskui ją iki durų.

– Sveika atvykusi į „Eglūnus“. – Ji nusišypso ir įsikiša pieštuką į plaukus. – Pamatysite, jums čia patiks!

Ji mosteli, ragindama išeiti, o aš mėštau, kad greičiau jau susidraugausiu su koku vienuaragiu, nei pamėgsiu prieglaudą. Nėra abejonių – tai moteriai ne visi namie.

Po galais, kokį velnią aš čia veikiu?

3 skyrius

Izabelė – tikra gražuolė. Jos žalias akis rėmina ilgos juodos blakstienos, o į spindinčią šypseną, ko gero, nedrįsta kėsintis net kariesas. Akivaizdu, kad virš jos lopšio palinkusios fėjos buvo gavusios didesnę atlyginimą. Kai prisistatau, ji apeina stalą ir sveikinasi, bučiuodama man į skruostus.

– Sakykime viena kitai „tu“, gerai? – pasiūlo ji ir nė nelaukia atsakymo. – Mes visus čia tujiname, išskyrus, žinoma, Aną Mariją ir gyventojus. Bet kreipiamės į juos vardais, taip maloniau. Taigi tu – Žiulija?

– Taip.

– Regis, kol dirbsi, gyvensi čia. Eikš, parodysiu tavo butą, jis priestate.

Paėmusi už rankos, Izabelė nutempia mane centrinio išėjimo link. Grįstoje automobilių stovėjimo aikštelėje riogso tužinas dėžių su medžiais ir keletas suoliukų. Ant vieno jų sėdi sena moteris – atrodo, ji laukia įsivaizduojamo autobuso. Rankoje – lazda, skersai per petį kabo juodos odos rankinukas, lūpų dažai tokios pat spalvos kaip rausvi bateliai.

– Ar viskas gerai, Liusjena? – pasiteirauja Izabelė, kai einame pro šalį.

Senoji dama apsidairo ieškodama, iš kur sklinda balsas, galiausiai pro tamsintus akinius pamato mus ir nusišypso.

– Viskas kuo puikiau, brangute, laukiu sūnaus, važiuosim į turgų. Tiesa, šį rytą aš pagaliau išsituštinau!

– Kokia puiki žinia! – sušunka mano naujoji bendradarbė. – Žinote, kaip sakoma: jei ryte pastenėsi, dieną bėdų neturėsi!

Aš stabteliu. Mano automobilis stovi už kelių metrų: jei bėgsiu greitai, jos nė nepastebės, kad dingau. Vis dėlto, nuolankiai susitaikiusi su padėtimi, toliau pėdinu paskui Izabelę.

Priestatas – nedidelis dviaukštis namas, stūksantis už keliasdešimties metrų nuo pagrindinio pastato. Kaip ir didysis brolis, jis sumūrytas iš akmenų, o sienose rikiuojasi langai baltais rėmais ir dailūs balkonai.

– Čia yra septyni butai, – aiškina Izabelė. – Keturi apatiniai skirti gyventojų artimiesiems, pageidaujantiems čia pabūti kiek ilgiau, ir senyvo amžiaus žmonėms, kurie nori apsižvalgyti, prieš čia apsigyvendami. Trys antrame aukšte įrengti butai skirti darbuotojams. Eik paskui mane, parodysiu tavąjį.

– Kiti du užimti? – klausiu, lipdama laiptais.

– Taip, juose gyvena Marina ir Gregas. Marina – sanitarė, gyvenanti čia nuo tada, kai išsiskyrė su vaikinu. Ji – tikra linksmuolė, bet, tarp mūsų kalbant, man ji atrodo pernelyg familiari. Gregas – renginių organizatorius, čia gyvens, kol jo bute vyks remontas. Pamatysi, jis gražus lyg dievas, bet jį suvilioti – ne mūsų jėgoms, jei supranti, ką turiu omenyje... Štai ir tavo naujieji namai!

Atidariusi baltas duris, Izabelė žengia vidun, ketindama aprodyti butą. Ji ilgai netrunka, tėra du kambariai: neįgaliesiems pritaikytas tamsus vonios kambarys ir šviesi svetainė, kuri kartu ir miegamasis. Ją įrengęs žmogus buvo tikras kriošena. Garsų spalvos aksomu aptraukta dvivietė sofa, apvalus stalas su staltiesėle, nežinia kokių laikų bufetas, viduramžius menantis

televizorius, prie sienos pastatyta nedidelė lova ir naktinės bordinio aksomo užuolaidos – štai mano naujoji aplinka. Man norisi verkti, ir ne iš džiaugsmo.

– O štai geriausia dalis! – šūkteli Izabelė ir atidaro įstiklintas duris. – Eikš, pamatysi, koks vaizdas!

Nueinu paskui ją į balkoną. Keliasdešimt metrų driekiasi senelių namų parkas: tarp stambių medžių vingiuojantis baltų akmenėlių takas, daržas, vešlūs krūmai, šen bei ten – mediniai suoliukai. Žolė tokia žalia, kad atrodo netikra, – niekur kitur tokios neišvysi, tik Baskų krašte. Pačiame gale palei parko pakraštį eina tvora. Už jos – tuštuma, o žemiau, kiek tik akys užmato, – vandenynas.

– Na, argi ne puiku? – išdidžiai klausia Izabelė.

– Taip, išties gražu, – atsakau suvokusi, kaip smarkiai pasiilgau vandenyno.

– Taigi! Juk sakiau! Čia tikras rojus. Ką gi, paliksiu tave įsikurti. Jei ko nors reikės, žinai, kur mane rasti.

Susimąsčiusi beveik negirdžiu, kaip užsidaro durys. Nepa-neigsi – vaizdas nuostabus. Tačiau mirties vietą vadinti rojumi man atrodo mažą mažiausiai optimistiška. Šimtąjį kartą klausiu savęs, ko čia atsibeldžiau. Tarytum nežinočiau...

Viskas pasikeitė vieną šeštadienio vakarą. Tą vakarą, kai mirė tėvas.

4 skyrius

Pakėlus ragelį spengė tylą. Kai telefonu su mumis bendrauja tylą, tai visuomet blogas ženklas.

– Mama?

– ...

– Mama, ar viskas gerai?

Mano lūpos virpėjo. Tarsi būtų supratusios anksčiau už mane.

Markas įjungė pauzę, aš atsisėdau ir padėjau ragelį. Turbūt mamos telefonas ne ryšio zonoje. Arba ji paskambino netyčia. Tikrai, taip ir bus. Vis dėlto, kad būčiau tikra, perskambinau.

Mama atsiliepė, ji kalbėjo pro ašaras:

– Zuikuti, tavo tėvą ištiko širdies smūgis.

– Jam viskas gerai?

– ...

– Mama! – sušukau. – Mama, ar jam viskas gerai? Prašau...

– Jis mirė, zuikuti. Mirė...

Ji viską man papasakojo, bet aš girdėjau tik vieną kitą žodį. Virtuvė, kepsnys, parkrito, greitoji pagalba, širdies masažas, nepavyko, labai gaila. Paskui mudvi ilgai verkėme tylėdamos. Rankoje spaudžiau telefoną, tačiau būčiau norėjusi glėbyje spausti mamą. Galiausiai padėjome ragelį, pasakiau Markui, savo būsimam vyrui, kad gali vėl įjungti filmą, ir vėl padėjau galvą jam

ant pilvo, lyg nieko nebūtų nutikę. Kiekviena kūno ląstelė priešinosi realybei.

Tikrovė visu svoriu užgriuvo tuomet, kai, prieš miegą valydamasi makiažą, veidrodyje išvydau savo paklaikusį žvilgsnį. Mano tėvas mirė. Jo nebėra. Niekada nebebus. Jis nebeįžnybs man į skruostą, vadindamas mane Žiužiu, nebenuirzgės kaskart, kai vėluosiu, nebeskaitys laikraščio, įsitaisęs savo žaliame fotelyje, neves manęs prie altoriaus, nebesuvalgys duonos papentuko, prieš sėsdamas už stalo, nebepaliks savo batų prie durų. Nebematysiu, kaip jis žyla, nebegirdėsiu jo balso, drauge su juo nebesišaipysiu iš mamos kulinarinių gebėjimų, nebesiraukysiu pajutusi, kaip jo barzda duria į skruostus. Niekada nebeištarsiu: „Tėti.“ Ką tik nutiko vienas iš tų dalykų, kurių labiausiai bijojau. Išmušė toji akimirka, kai viskas pasikeičia. Niekas nebebus kaip anksčiau.

Mano atvaizdas veidrodyje išskydo, ir iš gerklės išsiveržė gyvuliškas garsas. Paskui dar vienas. Ir daugybė kitų. Klūpodama mažame vonios kambaryje, be paliovos rėkiau tol, kol uždusau.

Galvoje sukosi vienintelė mintis: lėkti pas šeimą, pulti mamai į glėbį, stipriai apkabinti seserį, būti arčiau tėvo. Tačiau aš buvau Paryžiuje, jie – Bjarice, ir į ankstyviausią traukinį galėjau sėsti tik kitą dieną. Tą naktį sužinojau, kas yra skausmas.

Retsykiais kelias akimirkas užsigalvodavau apie ką nors kita ir pamiršdavau, kas vyksta. Bet netrukus vėl skausmingai grįždavau į tikrovę. Mano tėvas mirė. Ramiai gulėjau ant smėlio, o mane visu smarkumu plakė jūra. Vėlesnių mėnesių įvykiai buvo nelyginant dūžtančios bangos. Tėvas, vaikinai, močiutė. Jaučiausi taip, lyg skęščiau. Todėl praeitą savaitę, skaitydama ši darbo pasiūlymą, išvydau gelbėjimosi ratą. Bjarico senelių namams skubiai reikalinga kvalifikuota psichologė, galinti pakeisti

motinystės atostogų išeisiančią darbuotoją. Galima gyventi vietoje. Perspektyva dirbti su senais žmonėmis mane žavėjo tiek pat, kiek galimybė pabučiuoti vorą, tačiau tai buvo gyvybės ar mirties klausimas.

Suvirpu nuo šalto vėjo. Paskutinį kartą apsižvalgau, prieš eidama atsinešti lagaminų. Pro debesis prasiskverbęs saulės spindulys sminga į vandenyną. Palaikau tai ženklu: mane užplūsta pasitikėjimas savimi ir viltis, kad nusprendžiau teisingai. Tačiau šią beprotišką viltį bematant išsklaido nuo parko atsklidęs Izabelės balsas:

– Jūs ir vėl pamiršote užsimauti sauskelnes, Polete!